

К. В. Науменко,
аспірант кафедри публічного адміністрування,
Міжрегіональна Академія управління персоналом
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8822-3070>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.20.263

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОДАТКОВОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

К. Naumenko,
Postgraduate student of the Department of Public Administration,
Interregional Academy of Personnel Management

PROBLEMS OF ENSURING TAX SECURITY IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW

У статті акцентовано увагу на складнощах, пов'язаних із забезпеченням податкової безпеки в умовах військового стану, зокрема на необхідності підтримання балансу між економічною стабільністю, підтримкою бізнесу, соціальними потребами громадян та фінансуванням оборонного сектору.

Проаналізовано, як швидкі та непередбачувані зміни впливають на податкову систему, яка є одним із ключових елементів економічної стійкості та соціального захисту. Розглянуто вплив військових подій на податкову політику та необхідність оперативного реагування для збереження стабільності економіки.

Оцінено нормативно-правові нововведення та їхній вплив на податкову систему в умовах війни. Узагальнено існуючі дослідження в цій галузі, що дозволило визначити ефективність впроваджених реформ, ідентифікувати основні ризики та запропонувати можливі шляхи вдосконалення податкової системи.

Запропоновано оновлене та більш точне визначення поняття податкової безпеки в умовах воєнного стану, що враховує сучасні виклики та загрози.

In this article, the author examines the complexities of ensuring tax security under martial law, with a focus on maintaining a balance between economic stability, business support, citizens' social needs, and defense sector funding. These challenges are particularly relevant during military conflicts, where rapid and unpredictable changes put significant pressure on the tax system, which is a crucial element of economic resilience and social protection. The impact of military events on tax policy is analyzed, highlighting the urgency for rapid and flexible responses to preserve economic stability. The study evaluates how recent legislative changes and regulatory adaptations have influenced the tax system's functioning during wartime, providing a detailed assessment of their effectiveness and implications. This evaluation identifies both strengths and weaknesses in current tax measures, thereby pinpointing areas requiring improvement. Furthermore, existing research in the field is synthesized, offering a comprehensive understanding of the effectiveness of tax reforms implemented under martial law. This synthesis allows the author to identify key risks and challenges, such as reduced revenue, increased risks of tax evasion, and the need for continued business support. Based on this analysis, practical ways to enhance the system's resilience are proposed, ensuring its capability to support economic activities and meet the needs of citizens, even in the face of conflict.

An important contribution of this article is the introduction of a refined definition of tax security under martial law, considering contemporary challenges and threats. This new definition emphasizes the importance of adaptability, flexibility, and maintaining a reliable revenue flow while addressing the risks associated with fraud and financial crimes that may intensify during periods of instability. The author also presents recommendations for leveraging technological advancements, such as data analytics and digital platforms, to improve tax administration and compliance. These tools are seen as critical for helping tax authorities better monitor and manage compliance, thus strengthening the tax system against wartime pressures. This comprehensive analysis ultimately aims to provide insights into how tax security can be sustained as a fundamental pillar of economic stability, ensuring the country's resilience during periods of crisis and beyond.

Ключові слова: податкова безпека, військовий стан, національна безпека, соціальні програми, фінансові механізми, оптимізація податкової політики.

Key words: tax security, martial law, national security, social programs, fiscal mechanisms, tax policy optimization.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Фінансування оборони та забезпечення соціальних програм в умовах воєнного стану, завжди потребувало значних фінансових ресурсів для забезпечення безпеки держави. Оскільки, податки є основним джерелом наповнення державного бюджету, з якого фінансуються військові витрати, закупівля зброї, логістика, медична допомога та підтримка внутрішньо переміщених осіб, існує потреба у перегляді ключових понять та концепцій пов'язаних із податковою безпекою громадян, податковою безпекою суб'єктів господарювання та податковою безпекою держави під час війни.

Перш за все, це пов'язано з тим, що зниження рівня податкової безпеки держави, може призвести до катастрофічних наслідків для національної безпеки загалом. Так, нестача ресурсів для підтримки армії, та соціальних програм, гальмування розвитку підприємництва та послаблення внутрішньої безпеки країни безпосередньо вплинуть на її обороноздатність. Якщо держава не зможе покрити ці витрати через зниження податкових надходжень, це може суттєво знизити військову ефективність, що в умовах війни є неприпустимим ризиком.

Тому, з метою мінімізації таких ризиків, за відсутності можливостей забезпечити економічні потреби країни для її захисту, мають бути задіяні додаткові фінансові механізми, основані на оптимальних економічних розрахунках мобілізаційного ресурсу країни.

Разом з тим, збільшення податкового навантаження на громадян може створити напруження в соціальному середовищі, що також є значним ризиком політичної дестабілізації в середині країни, особливо в умовах ворожих інформаційних атак спрямованих на розкачування суспільства. Так, є необхідність в оптимізації податкової політики, спрямованої, з одного боку на забезпечення основних соціальних потреб, а з іншого, на збільшення податкових надходжень.

Таким чином, в умовах воєнного стану, теоретико-методологічний апарат сформований на розумінні податкової безпеки у соціальному контексті не працює. Мають бути створені нові концептуальні підходи до тлу-

мачення податкової безпеки, як явища, що характеризує стан захищеності податкових інституцій.

В свою чергу, концепція податкової безпеки повинна бути основана не на принципах: "усе для забезпечення комфортного соціально — економічно життя громадянина", а на принципах: "усе для перемоги". Для цього потрібно переглянути, як податкове законодавство, так і саме уявлення про податкову безпеку в умовах воєнного стану, забезпечивши належний рівень інформаційно — просвітницької роботи в країні на рівні суб'єктів державного управління.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Війна викликає значні економічні дисбаланси, такі як скорочення виробництва, зниження доходів, порушення ланцюгів постачання та зростання безробіття. Все це знижує податкову базу і призводить до зменшення надходжень до бюджету, що в свою чергу знижує рівень податкової безпеки. Згідно з Господарським кодексом України, податкова політика повинна забезпечувати економічно обгрунтоване податкове навантаження на суб'єкти господарювання, стимулювати економічну діяльність та дотримуватися принципів соціальної справедливості [1]. Разом з тим, повномасштабне вторгнення російської федерації змусило Україну внести зміни до бюджетної системи, адаптуючи податкове законодавство до умов воєнного стану, включаючи нові закони та регулювання, що спрощують адміністрування податків.

Війна внесла корективи в процедури звітності. Так, згідно підпункті 69.1 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX "Перехідні положення" Податкового кодексу України, платники податків звільняються від відповідальності за невчасне виконання обов'язків за умови їх виконання після завершення воєнного стану.

Зупинка податкових перевірок, окрім фактичних, камеральних та позапланових документальних перевірок, значною мірою зменшила податкові ризики пов'язані із погіршенням роботи бізнесу. А основними джерелами доходів Державного бюджету стали міжнародна фінансова допомога та податки з доходів і прибутків підприємств.

В таких умовах відновлено митні платежі для поповнення бюджету. Очікується зростання доходів завдяки відновленню економічної активності та міжнародній підтримці.

З метою покращення організаційних заходів, спрямованих на вдосконалення роботи митної служби, Верховна Рада ухвалила законопроект № 6490-д, який спрямований на перезавантаження Митної служби України та реформування процедур відбору та атестації посадових осіб. Цей законопроект має на меті подолання корупції, бюрократії та сірих схем імпорту, оскільки щорічно через контрабанду бюджет втрачає значні кошти (близько 80—150 млрд грн) [2]. Планується проведення конкурсного відбору на посаду голови Держмитслужби, залучення міжнародних експертів для забезпечення прозорості та об'єктивності цього процесу, проведення одноразової атестації посадових осіб з метою перевірки їх професійної компетенції та доброчесності, а також скасування погоджень з Міністром фінансів для більш незалежної роботи служби. Крім того, передбачено впровадження автоматизованої системи ризиків, яка дозволить більш ефективно виявляти спроби контрабанди та митні порушення. Влада також планує створити електронний реєстр митних порушень для забезпечення прозорості та можливості громадського контролю. Таким чином, комплекс цих заходів має підвищити ефективність роботи Митної служби, зменшити корупційні ризики та забезпечити стабільні надходження до державного бюджету.

Ти не менш, позитивно оцінюючи зміни в податковому адмініструванні існують думки, щодо перегляду деяких з них. Особливо це стосується оподаткування доходів нерезидентів та відновлення певних видів податкових перевірок. Так, зупинені перевірки за трансфертним ціноутворенням і податком на прибуток створюють ризики зниження податків на суму близько 8,7 млрд. гривень [3]. Крім того, спостерігається зростання кількості податкових боржників та їх заборгованості, що вимагає відновлення заходів із погашення податкового боргу та контролю за нерезидентами [4]. За період за 2020—2023 рр. кількість боржників серед юридичних осіб зросла на 73%, а серед фізичних осіб — у 4,5 раза. Податковий борг збільшився на 40% і 46% відповідно. До причин слід віднести і те, що розвиток інформаційного суспільства в Україні спричиняє зміни в державному управлінні, включаючи оподаткування. Тому, з метою мінімізації таких ризиків, як вважає дослідник [5], це потребує впровадження ефективних механізмів електронної звітності, що має покращити процес звітності, проте він в свою чергу потребує узгодження форматів електронно-цифрових підписів, доступу до інформації,

Таблиця 1. Визначення поняття податкова безпека

Автор	Визначення	Джерело
1	2	3
І. О. Цимбалюк	Стан податкової сфери держави, який характеризується захищеністю інтересів суб'єктів податкових відносин, стійкістю та економічною незалежністю податкової системи, стабільністю податкового законодавства, здатністю системи до розвитку та вдосконалення, своєчасним виявленням і запобіганням потенційних загроз у сфері оподаткування, а також здатністю системи оподаткування реалізовувати всі функції податків: фінансову, регулюючу та соціальну, з метою узгодження інтересів держави та платників податків.	[8, с. 18]
В. Я. Чугунов	Визначає податкову безпеку як такий стан національного податкового простору, при якому досягається збалансування фінансних потреб уряду та економічних інтересів платників податків у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі. Сутність податкової безпеки полягає в достатньому фінансовому забезпеченні податковими надходженнями виконання державою основних і додаткових функцій на різних рівнях, базуючись на виваженій податковій політиці, яка не перешкоджає розвитку бізнес-середовища, створюючи умови для стабільного та збалансованого соціально-економічного розвитку країни.	[9, с. 40]
А. М. Соколовська	Здатність використання податків для балансування між виконанням завдань фінансової консолідації та створенням умов для економічного зростання	[10, с. 44]
М. В. Диха	Вважає податкову безпеку станом оподаткування в країні, де забезпечується гармонізація інтересів платників та держави через встановлення обґрунтованих податків, справедливості оподаткування та чіткості стягнення податків на основі ефективного податкового законодавства.	[11]
М. І. Вихлюк	Розглядає податкову безпеку в правовому контексті як процес регулювання податкової системи шляхом створення умов справедливого оподаткування та декларування цих умов у законодавчих актах, що допомагає зменшити зловживання у розподілі бюджетних ресурсів.	[12; 33].
С. С. Голіков	Податкова безпека включає контроль за податковою системою та створення умов справедливого оподаткування суб'єктів суспільного відтворення, а також декларацію цих умов у законодавстві.	[13].

Джерело: сформовано на основі [8—13].

строків платежів та відшкодування коштів, зокрема для сільськогосподарських підприємств.

Неможливо оминути і корупційну складову в умовах мінімізації податкових ризиків. Так, згідно з даними Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК), митниця займає перше місце за рівнем поширеності корупції. Корупційний досвід підтвердили 35,2% опитаних, і ще 35,2% респондентів зазначили, що мали досвід конкретних ситуацій, пов'язаних із корупцією. Крім того, 27,1% опитаних, які мали справу з митною сферою, повідомили, що працівники митниці ініціювали корупційні дії. Цей показник серед інших сфер і утримує лідерську позицію протягом останніх трьох років [6], [7].

Усе це, та багато інших податкових ризиків, які визначають рівень податкової безпеки держави в умовах воєнного стану потребує суттєвого перегляду за загальної її концепції у такий період. Окрім того, що інформація має бути оптимально розподілена, включаючи впровадження автоматизованих систем обміну, та інших процедур пов'язаних із прозорістю та відкритістю податкової системи.

Мають бути переглянуті підходи до розуміння поняття податкової безпеки в умовах по воєнного стану.

Загальне бачення суті даного поняття представлено в (табл. 1).

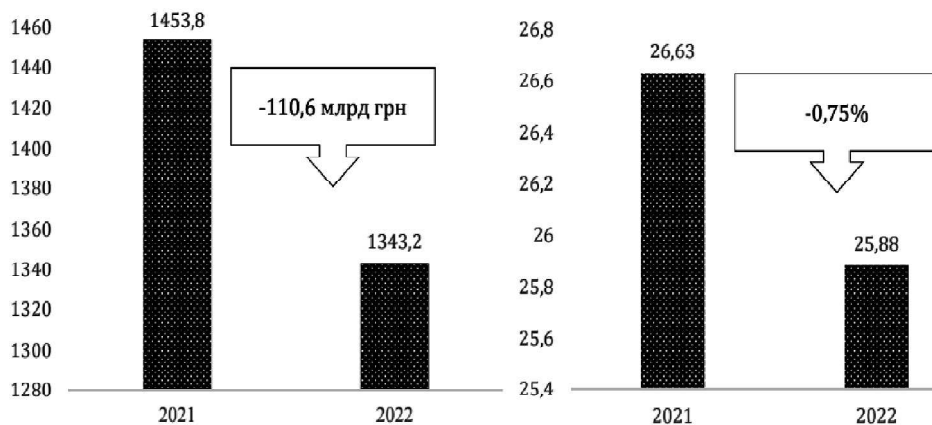

Рис. 1. Характеристика податкових надходжень та податкового навантаження України упродовж 2021–2022 рр.

Джерело: систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [14].

Узагальнивши їх можна запропонувати власне визначення для умов воєнного стану. Так, поняття податкової безпеки в умовах воєнного стану може бути представлено, як стан податкової системи, що забезпечує захищеність інтересів суб'єктів податкових відносин, стійкість і гнучкість податкового законодавства, здатність до швидкого реагування та адаптації на виклики воєнного часу. Вона забезпечує баланс між фіскальними потребами держави та інтересами платників податків, сприяє стабільному функціонуванню економіки, справедливому оподаткуванню та ефективному розподілу бюджетних ресурсів, підтримуючи фінансову стійкість держави в кризових умовах.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є аналіз податкових викликів та їх впливу на податкову систему в умовах воєнного стану, визначення ефективності проведених реформ, виявлення ризиків та пропозиції щодо шляхів вдосконалення податкової політики для забезпечення стійкості економіки в умовах війни.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Хоча зупинка перевірок частково зменшила навантаження на бізнес, але це створює значні ризики щодо ухилення від сплати податків. На початку російського повномасштабного вторгнення в Україну, було зафіксовано різке зниження податкових надходжень, що пов'язано зі спрощенням оподаткування та зниженням податкового навантаження. Це стало результатом поправок до Податкового кодексу України, які були прийняті навесні 2022 року для підтримки бізнесу в умовах кризи (Рис. 1). Разом з тим, зростання податкових боргів та кількості боржників потребує впровадження ефективних механізмів контролю та стягнення заборгованості. Держава повинна відновити заходи з погашення податкового боргу, особливо щодо нерезидентів, щоб уникнути подальшого накопичення боргів. Варто поступово відновити вибіркові податкові перевірки, особливо за трансфертним ціноутворенням і податком на прибуток, щоб мінімізувати зловживання та ризики втрати податкових надходжень.

Так, з метою покращення рівня податкової безпеки, держава повинна відновити заходи з погашення податкового боргу, особливо щодо нерезидентів, щоб уникнути подальшого накопичення боргів.

Незважаючи на зусилля щодо реформування митної служби, корупція залишається головним фактором втрат бюджету. Необхідно впроваджувати суворіші антикорупційні заходи, розширити застосування цифрових технологій, автоматизувати процеси митного контролю та забезпечити ефективний моніторинг діяльності митників для зменшення корупційних ризиків.

Поновлення митних платежів для підприємств має бути спрямоване на збільшення бюджетних надходжень, але при цьому потрібно переглянути та скоротити зайві пільги. Такий крок має бути збалансованим, щоб підтримати бізнес в умовах війни, але водночас гарантувати стабільне фінансування держави.

Незважаючи на впровадження електронних рішень, є необхідність у подальшій автоматизації процесів та впровадженні ефективних механізмів електронної звітності. Це дозволить покращити податковий контроль, мінімізувати бюрократію та скоротити можливості для корупції.

Таким чином, в умовах воєнного стану потрібно активніше використовувати всі можливі податкові ресурси, зокрема шляхом підвищення податків на розкіш, нерухомість та оподаткування доходів нерезидентів. Це вимагатиме непопулярних рішень, але допоможе забезпечити додаткові кошти для перемоги у війні.

Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2022–2025 роки, затверджена урядом, має на меті створення стійкої системи управління державними фінансами та інтеграцію економіки України на світовий ринок [15]. Проте для її реалізації необхідна швидка адаптація податкової системи до змін, які можуть призвести до фінансових дисбалансів, через які держава не зможе належним чином реалізувати податкову політику, а бізнес втратить стимул працювати легально.

Тому, концепція податкової безпеки у воєнний стан повинна мати максимально ефективно забезпечувати потреби бізнесу, громадян та держави. вона має ґрунтуватися на зворотному зв'язку між вказаними суб'єкта-

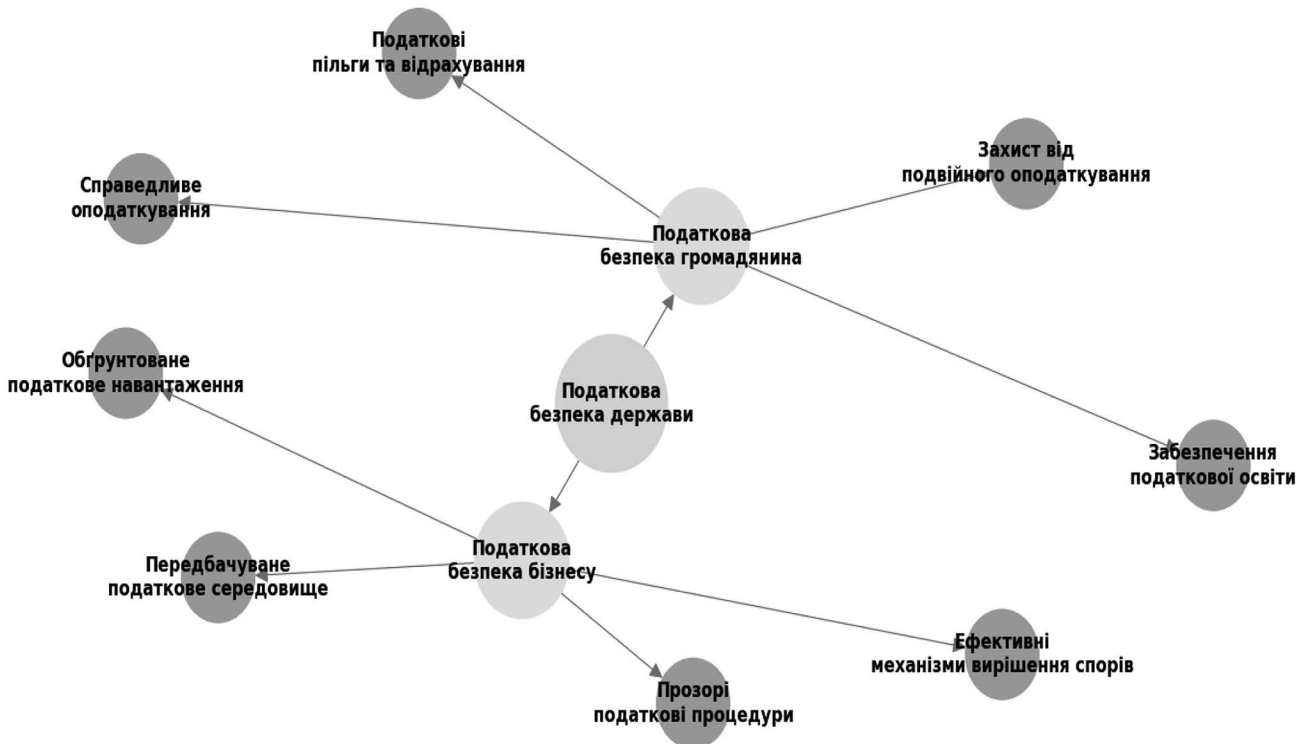

Рис. 2. Концепція податкової безпеки в період дії військового стану

Джерело: створено автором.

ми (Рис. 2). Для належної реалізації та ефективного контролю з боку органів державного управління було розроблено інтегровану цифрову платформу [16], яка забезпечує можливість проведення всебічного оцінювання потреб населення, бізнесу та держави. На основі зібраних даних штучний інтелект платформи здатен аналізувати широкий спектр факторів та визначати оптимальні рішення щодо різних питань, включаючи податкову політику, соціальну підтримку та регулювання бізнес-середовища.

Платформа дозволяє в режимі реального часу відслідковувати тенденції, здійснювати прогнозування та адаптуватися до змін у потребах різних груп суспільства. На даний момент платформа працює в тестовому режимі, але вже демонструє низку ефективних оптимізаційних рішень, таких як підвищення прозорості прийняття рішень, автоматизація процесів аналізу та надання оперативних рекомендацій органам влади. У перспективі очікується розширення функціональності платформи, що дозволить більш ефективно підтримувати процеси державного управління та враховувати інтереси усіх суб'єктів забезпечення податкової безпеки.

ВИСНОВОК

Податкова політика в умовах війни потребує гнучкості та адаптації для підтримки економічної стабільності, збалансованого бюджету та соціального захисту. Під час війни зростає ризик поширення тіньової економіки, коли підприємства та громадяни намагаються ухилитися від сплати податків, використовуючи нестабільність, як можливість для нелегальної діяльності. Відсутність контролю за податковими надходженнями може призвести до значних втрат для державного бюджету, що знижує рівень податкової безпеки.

Під час воєнного стану уряд часто вносить зміни до податкового законодавства, надаючи пільги бізнесу, або впроваджуючи нові заходи для підтримки економічної діяльності. Ці зміни мають бути добре збалансованими, щоб з одного боку підтримати підприємців, а з іншого — забезпечити стабільність бюджету. Втрата податкових надходжень змушує уряд звертатися за міжнародною фінансовою допомогою, але це створює ризики зовнішньої залежності та збільшення державного боргу. В таких умовах особливо важливо швидко адаптувати податкову систему до викликів воєнного часу, підвищуючи ефективність використання податкових ресурсів і розробляючи нові інструменти для поповнення бюджету.

Література:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2013 року № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Верховна Рада України. (2020). Закон України "Про внесення змін до Митного кодексу України щодо встановлення особливостей проходження служби в митних органах та проведення атестації посадових осіб митних органів" (№3613-20). Отримано з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-20#Text>
3. Костенко, Ю. О., Шувалова, Т. О. (2023). Щодо захисту прав платників податків в умовах воєнного стану. Київський часопис права, (1), 187—193. <https://doi.org/10.32782/klj/2023.1.28>
4. Пояснювальна записка до проекту Закону України "Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо забезпечення адміністрування податків, зборів та єдиного внеску під час дії

воєнного стану". URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1453017>

5. Огійчук М. Ф. Економетричне моделювання ефективності використання оборотних засобів сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / М. Ф. Огійчук, С. І. Василюшин // Облік і фінанси. — 2014. — № 1. — С. 120—126. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2014_1_21

6. Лащук, Є. (2024). Закон про перезавантаження митниці прийнято. Що робити далі? Mind.ua. Отримано з <https://mind.ua/>

7. Національне агентство з питань запобігання корупції. (2024). Звіт про поширеність корупції на митниці. Отримано з <https://nazk.gov.ua/pdfjs/?file=/wp-content/uploads/Pages/c7/22/c722e505acf8b0ccdf3df97af336b94d1503b291ca12ea11ea7f1e9b661a-61554735280.pdf>

8. Цимбалюк І. О. Податкова безпека в системі фінансової безпеки держави. Стратегічне управління національним економічним розвитком: монографія: в 2 т. / ред. О. В. Кендюхова. Донецьк: ДВНЗ "ДонНТ", 2013. Т. 2. С. 13—23.

9. Чугунов І., Нікітішин А., Податкова безпека держави. Вісник КНТЕУ. 2019. № 4. С. 31—41.

10. Соколовська А. М. Формування податкової політики в умовах невизначеності. Фінанси України. 2012. № 11. С. 44—51.

11. Диха М.В. Податки в системі забезпечення економічної безпеки та розвитку національної економіки. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2017. № 4. С. 49—53.

12. Виклюк М.І., Гресик В.В. Податкова безпека: дуалістичність економічної природи трактування змісту основних характеристик. Інноваційна економіка. 2013. № 5. С. 242—246.

13. Голиков С.С. Сутність податкової безпеки. Економіка та держава. 2015. № 9. С. 129—132.

14. Висоцька, І. Б., Родченко, С. С., & Лелюк, Н. Є. (2023). Протидія ухиленню від сплати податків в умовах воєнного стану. Академічні візії, 19. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7966623>

15. Кабінет Міністрів України. (2021). Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.12.2021 № 1805-р. Про затвердження плану заходів щодо реформування системи управління у сфері цивільного захисту на 2022-2025 роки. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-%D1%80#Text>

16. Науменко, К. (2024) Цифрова платформа для оцінювання потреб населення, бізнесу та держави [Digital platform]. Retrieved from <https://tax365.pythonanywhere.com/>

References:

1. Cabinet of Ministers of Ukraine (2013), "The Economic Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (Accessed 29 Sept 2024).

2. Verkhovna Rada of Ukraine (2020), The Law of Ukraine "On Amendments to the Customs Code of Ukraine on Establishing Peculiarities of Service in Customs Authorities and Conducting Certification of Customs Officers", available at: <https://zakon.ra->

[da.gov.ua/laws/show/3613-20#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-20#Text) (Accessed 29 Sept 2024).

3. Kostenko, Yu. and O., Shuvalova, T.O. (2023). "On the Protection of Taxpayers" Rights in Wartime Conditions, *Kyivskyi chasopys prava*, vol. 1, pp. 187—193. <https://doi.org/10.32782/klj/2023.1.28>

4. Verkhovna Rada of Ukraine (2024), Explanatory Note to the Draft Law of Ukraine "On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Other Laws of Ukraine on Ensuring the Administration of Taxes, Duties, and the Single Contribution during Martial Law", available at: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1453017> (Accessed 29 Sept 2024).

5. Ohychuk, M.F. and Vasylyshyn, S.I. (2014), "Econometric Modeling of the Efficiency of Using Working Capital in Agricultural Enterprises", *Oblik i finansy*, vol. 1, pp. 120—126, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2014_1_21 (Accessed 29 Sept 2024).

6. The official site of the Mind portal — the latest news (2024) "The Law on Customs Reboot Adopted. What's Next?", available at: <https://mind.ua/> (Accessed 29 Sept 2024).

7. National Agency on Corruption Prevention (2024), "Report on the Prevalence of Corruption at Customs", available at: <https://nazk.gov.ua/pdfjs/?file=/wp-content/uploads/Pages/c7/22/c722e505acf8b0ccdf3df97af336b94d1503b291ca12ea11ea7f1e9b661a-61554735280.pdf> (Accessed 29 Sept 2024).

8. Tsymbaliuk, I.O. (2013), "Tax Security in the System of Financial Security of the State", *Stratehichne upravlinnia natsional'nym ekonomichnym rozvytkom: monohrafiia: v 2 t. [Strategic Management of National Economic Development: Monograph: in 2 volumes]*, DonNTU, Donetsk, Ukraine, vol. 2, pp. 13—23.

9. Chugunov, I. and Nikitishin, A. (2019), "Tax Security of the State", *Visnyk KNTEU*, vol. 4, pp. 31—41.

10. Sokolovska, A.M. (2012), "Forming Tax Policy in Conditions of Uncertainty", *Finansy Ukrainy*, vol. 11, pp. 44—51.

11. Dykha, M.V. (2017), "Taxes in the System of Ensuring Economic Security and Development of the National Economy", *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universitetu. Ekonomichni nauky*, vol. 4, pp. 49—53.

12. Vykluyk, M.I. and Hresyk, V.V. (2013), "Tax Security: The Dualistic Economic Nature of Interpreting the Content of Main Characteristics", *Innovatsiina ekonomika*, vol. 5, pp. 242—246.

13. Holikov, S.S. (2015), "The Essence of Tax Security", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 9, pp. 129—132.

14. Vysotska, I.B., Rodchenko, S.S. and Lelyuk, N.Ye. (2023), "Counteracting Tax Evasion in Wartime Conditions", *Akademichni vizii*, vol. 19.

15. Cabinet of Ministers of Ukraine (2021), Decree "On Approval of the Plan for Reforming the Management System in the Field of Civil Protection for 2022—2025", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-%D1%80#Text> (Accessed 29 Sept 2024).

16. Naumenko, K. (2024), "Digital Platform for Assessing the Needs of the Population, Business, and the State", available at: <https://tax365.pythonanywhere.com/> (Accessed 29 Sept 2024).

Стаття надійшла до редакції 29.09.2024 р.